

Nikolas Aleksander Bøhn Grid

Krimkrisens påvirkning på svensk sikkerhetspolitikk

Bør Sverige bli NATO-medlem?

Bacheloroppgave i Statsvitenskap

Veileder: Kristian Bernhof Ellinggard

Mai 2020

Nikolas Aleksander Bøhn Grid

Krimkrisens påvirkning på svensk sikkerhetspolitikk

Bør Sverige bli NATO-medlem?

Bacheloroppgave i Statsvitenskap
Veileder: Kristian Bernhof Ellinggard
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

1. Sammendrag

Sverige er regjerende verdensmester i fred, og bærer et rykte som en nøytral stat i verdens maktpolitikk. Hvordan vil Sverige som et alliansefritt land reagere ved en væpnet konflikt i sitt nærområde? Russlands annektering av Krim i 2014 gjorde svenskene oppmerksom på at deres egen forsvarskapasitet var utilstrekkelig kapabel til å ivareta deres sikkerhetspolitiske mål. Dette satte i gang en tung endringsprosess og omveltning av det svenske forsvaret. Militæret gikk fra å være innsatsbasert utenfor landegrensene til å beskytte Sveriges landegrenser. Gir denne endringen Sverige en troverdig og forbedret sikkerhetspolitikk? Foreløpig har endringen ikke medført et fullverdig NATO-medlemskap selv om det finnes et økende ønske om dette i befolkningen. Denne oppgaven vil sette søkelys på hva som forårsaket endringen i svensk sikkerhetspolitikk etter Russlands økte aggresjon, gjennom en dokumentanalyse av Forsvarsdepartementets proposisjoner fra før og etter Russlands annektering av Krim i 2014. Og ved bruk av faglitteratur fra svenske og internasjonale eksperter vil det diskuteres om endringene har ført Sverige nærmere NATO. Et medlemskap i NATO vil være et resolutt brudd med politikken som har blitt ført i Sverige siden 1814, og som har sørget for en rekordlang periode med fred i landet. Samtidig vil medlemskapet garantere Sveriges sikkerhet. Den idealistiske holdningen nøytraliteten representerer er ikke lenger troverdig, og Sverige kan være tjent med å ta det siste steget i retning NATO.

Innholdsfortegnelse

1. Sammendrag	1
2. Introduksjon	3
3. Teoretisk rammeverk.....	4
3.1 Svensk idealisme – militær alliansefrihet.....	4
3.2 Sikkerhetspolitikk.....	5
3.2.1 Utside og Innside perspektiv	6
3.3 Sveriges forhold til NATO og Russland.....	7
3.3.1 Geografi.....	7
3.3.2 Russland	8
3.3.3 NATO.....	9
3.3.4 Folkets mening	10
4. Metode og metodiske refleksjoner	12
5. Empiri.....	13
5.1 Introduksjon.....	13
5.2 Komparativ studie av regjerings proposisjoner	14
5.2.1 Kapittel 3: «Politikens inriktning»	14
5.2.2 Kapittel 4: «Sikkerhetspolitiken»	15
5.2.3 Kapittel 5: «Forsvarspolitikken»	16
5.3 Forsvarsbudsjettet.....	17
6. Analyse.....	18
6.1 Betydningen av annekteringen av Krim	18
6.2 Sverige og NATO-medlemskap	19
7. Avslutning	20
8. Referanser.....	21

2. Introduksjon

Norges naboland Sverige er nok landet nordmenn flest identifiserer seg med. Felles er en lang grense, felles historie, språk og interesser. Likevel befinner Sverige seg i en helt annerledes sikkerhetssituasjon enn Norge. Begge land forsøkte å unngå militær deltagelse under andre verdenskrig, men kun Sverige klarte å oppnå dette målet. Resultatet ble at Norge, men ikke Sverige ble med i NATO-alliansen. 70 år senere har Sverige fortsatt holdt seg unna å ta del i noen militær allianse, og sikrer sin suverenitet og befolkning gjennom solidaritet i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Dette er en unik bragd, spesielt med tanke på Sveriges geografisk strategisk viktige posisjon rundt Østersjøen. Utfordringen for Sverige oppstår når de må ta stilling til en militær konflikt i nærområdet. Skal de ta avstand som under andre verdenskrig for å sikre fred i eget land? Eller skal de ta vare på stabiliteten i nærområde og involvere seg på vegne av seg selv og nabolandene. Kanskje Sverige ikke får noe valg, og Gotland blir annektert for å kontrollere den viktige Østersjøen. Involvering i en konflikt vil være et brudd på en 200 år lang tradisjon med fred og alliansefrihet. Denne perioden har etablert en ideologi, med et freds og nøytralitetsønske i befolkningen. Men er denne ideologiske drømmen fremdeles reel? Eller henger den igjen blant de politiske partier som sitter på Riksdagen. Motivasjonen for oppgaven er å lære mer om en sikkerhetspolitikken i Norges nærområde som er i endring. I et Europa som de sist fem årene har beveget seg vekk fra globalistiske verdier mot isolasjonistiske holdninger, vil det kunne oppstå et økt fokus på relasjonene naboland imellom. Derfor vil Svensk sikkerhetspolitikk påvirke Norge og det vil være nyttig å ha kompetanse på området.

I starten av mars 2014 benytter Putins Russland militære krefter til å flytte den russiske grensen på den ukrainske halvøya Krim (Flikke, 2015, s. 10). Annekteringen kommer på toppen av en russisk opprustning i militæret, som har ført til økt aktivitet og aggresjon i Østersjøen. Dette førte til at en ny debatt i Sverige blusset opp om sikkerhetspolitikken (Arvidsson, 2014). Spørsmålet dreier seg om at utviklingen i nærområdet krever en ny tilnærming til sikkerhet for svenske myndigheter. Dette er også kjernen i denne oppgavens problemstilling.

Jeg skal se nærmere på om Russlands annektering av Krim-halvøya i Ukraina i 2014 har flyttet Sverige nærmere et medlemskap i NATO. Ved hjelp av en komparativ dokumentanalyse av det svenske forsvarsdepartementets proposisjoner til Riksdagen fra før og etter annekteringen, skal jeg finne empiri vedrørende endringer i sikkerhetspolitikken knyttet til Russland, og senere diskutere ved hjelp av utvalgte forskningsartikler om dette tyder på om Sverige er nærmere et NATO-medlemskap. Problemstillingen er todelt, der empiridelen går ut på å kartlegge årsaken

til endring av svensk sikkerhetspolitikk, mens teoridelen går ut på å kunne forklare hva endringen kan føre til.

Oppgaven vil være strukturert i tråd med fagtradisjonen. For å besvare problemstillingen vil det til å begynne med være nødvendig å redegjøre for bakgrunnen til at Sverige ikke er med i NATO. Teoridelen vil også inneholde en avklaring av sikkerhetsbegreper som blir benyttet. Avslutningsvis kommer en gjennomgang av Sveriges forhold til omverdenen, og hvilken handlingsfrihet disse forholdene gir. Dette vil være nødvendig teoretisk materiale for å diskutere problemstillingen i analyse kapittelet. Videre følger det metode og empiri kapitler som skal sørge for forståelig og tilgjengelig empiri, i dette tilfellet bevis på at Russlands annektering av Krim har vært sentral for endringen i svensk sikkerhetspolitikk. Til slutt drøftes empiri og teori for å besvare problemstillingen. Her finner jeg at den svenske regjering er klar på at annekteringen av Krim er en sentral faktor i at trusselbilde mot Sverige har økt. Den russiske terskelen for å benytte vold som virkemiddel i utenrikspolitikken har blitt senket. Samtidig er ikke Sverige i stand til å oppfylle sine egne sikkerhetspolitiske mål ved dagens politikk. Sverige mulighet til å gi sin egen befolkning en sikkerhetsgaranti, ligger i et NATO-medlemskap.

3. Teoretisk rammeverk

3.1 Svensk idealisme – militær alliansefrihet

For å forstå Sveriges posisjon i verden er det nødvendig å se på historien, helt tilbake til slutten av Napoleonskrigene. Krigen med Norge i 1814 var forrige gang Sverige og svenske landområder var en del av en krig. Dette er svært unikt i en europeisk sammenheng som i den samme perioden har lidd store tap under første og andre verdenskrig. Sammen med Sveits har Sverige nytt godt av over 200 år med fred, takket være sin nøytralitets politikk som oppsto etter Napoleonskrigene. Svenskene er sånn sett verdensmestere i fred.

Nøytralitets politikken ble etter andre verdenskrig tatt over av militær alliansefrihet (Dahl, 2006, s. 899). At Sverige er og har vært nøytrale siden krigen er en unøyaktighet. De har derimot vært uavhengige av de to gigantene USA og Sovjetunionen som i sin bipolare verdensorden dominerte etter andre verdenskrig. Deres dominans kulminerte i den kalde krigen. Sverige befant seg i et slags vakuum mellom statene i Warszawapakten, og de NATO allierte. Dette førte til at de kunne ta en rolle som den «moralske supermakten», en rolle som på den internasjonale scene besto av å fremme et alternativ til stormaktenes realpolitiske verdenssyn, og en rolle som de også har beholdt etter Sovjetunionens fall. Realismen i internasjonale

relasjoner på midten av 80-tallet blir beskrevet av Hans Morgenthau som et anarkisk system der maktpolitikk er det mest fremtredende elementet, spesielt i form av militær opprustning (Jackson & Sørensen, 2007, s. 70). Alternativet som Sverige representerte var en rolle som aktivist på verdensscenen, med fokus på fred, diplomati, menneskerettigheter, og kvinners offerrolle under væpnede konflikter (Dahl, 2006, s. 905). Sverige ble en slags stemme for småstaters suverenitet, blant stormaktenes dragkamp om makt og innflytelse. I Europa sto Sverige relativt alene i denne posisjonen, da de var omkranset på alle kanter av land som tilhørte enten den ene eller den andre alliansen. Sveriges idealistiske fokus som en moralsk aktør på verdensscenen har bydd på mange utfordringer (Ydén, Berntsson, & Petersson, 2019, s. 3). I første rekke har det bydd på et sikkerhetsproblem som en liten stat i nærheten av en stormakt.

Alliansefriheten til Sverige under den kalde krigen gjorde det fullstendig nødvendig å ha et sterkt nasjonalt forsvar. Både for å sikre det ytterste sikkerhetspolitiske mål, deres egen befolkning, og samtidig legitimere deres alliansefrihet (Holmberg, 2015, s. 244). Forsvaret var sterkt rustet til å forsvare grensene, og spesielt kysten mot et angrep fra Sovjetunionen (The Baltic Initiative and Network). Fredslandet Sverige var en av Europas største militærmakter, men dette var primært for å øke terskelen for Sovjetisk invasjon.

Sveriges utfordring oppsto under et endret verdensbilde på 1990-tallet, som et resultat av Sovjetunionens fall. Det var ikke lenger en bipolar verdensorden som Sveriges sikkerhetspolitikk var basert på, men heller en unipolar verdensorden, med USA som den klare supermakt. Sveriges rolle som den «moralske supermakt» hadde tatt plass mellom de militære supermaktene, men nå var den posisjonen borte. Dette førte i første omgang til en fraskrivelse av nøytralitets doktrinen, med innmeldingen i EU i 1995. EU er ikke en militær allianse, men en union som gjennom spesielt økonomisk samhandling er en pådriver for fred i Europa. Samtidig har unionen en solidaritetserklæring som forrige gang ble formulert i Lisboa i 2008, som innebærer at medlemsland skal komme hverandre til unnsetning ved et angrep (Anthony & Weintraub, 2018, s. 6). Videre så var det ikke lenger en militær trussel mot Sverige fra øst, og militæret ble gradvis demilitarisert fra 90- og utover 2000-tallet (Holmberg, 2015, s. 249).

Et i stor grad demilitarisert Sverige var utgangspunktet da Russland annekterte Krim i 2014.

3.2 Sikkerhetspolitikk

Sveriges sikkerhetspolitikk går ut på å ivareta landets suverenitet og territoriale integritet (Forsvarsdepartementet, 2014/15, s. 20). Sikkerhetspolitikken sikter seg inn på å håndtere trusler og utfordringer mot de nevnte målene. Dette gjøres ved hjelp av virkemidler som

diplomati, handel, bistand og forsvar. Sikkerhets- og forsvarspolitik er begreper som lett blandes, da de er tett beslektet. Sikkerhetspolitikk er det overordnede begrepet angående et lands sikkerhet, mens forsvarspolitik er et instrument for å utøve sikkerhetspolitikken.

3.2.1 Utside og Innside perspektiv

Synet på strategier innenfor sikkerhetsspørsmål er i Sveriges tilfelle knyttet til to separate hovedpunkter. Sverige har i all hovedsak to ulike tilnærminger i strategispørsmålet for å kunne ta vare på sine sikkerhetspolitiske mål, og de fleste land i verden befinner seg også et sted mellom alternativ I) og II).

- I) Sørge for nasjonal sikkerhet gjennom samarbeid med andre land, organisasjoner og allianser. Et utside-inn perspektiv på sikkerhet, hvor et lands sikkerhet er basert på faktorer som foregår utenfor landegrensene.
- II) Sørge for nasjonal sikkerhet gjennom egen satsing på forsvar. Et innside-ut perspektiv på sikkerhet, hvor et lands sikkerhet er basert på faktorer som ivaretas på innsiden av landegrensene.

Frem til Sovjetunionens kollaps hadde Sverige som nevnt et forsvar som i all hovedsak lå under alternativ II), et innside-ut perspektiv på sikkerhet. Sverige og det svenske forsvaret alene hadde ansvar for svensk sikkerhet. Men utover 1990-tallet, skiftet forsvaret tyngdepunktet sitt fra et nasjonalt forsvar til et forsvar basert på å håndtere deltagelse i internasjonale operasjoner, et innsatsbasert forsvar (Bertelman, 2014, s. 19). Dette må sees på som et skifte nærmere alternativ I), utside-inn perspektivet på sikkerhet. Svensk forsvarskapasitet gikk ikke lenger ut på å forsvare svensk territorium, men svenske interesser utenlands.

Denne oppgavens går ut på å se om Russlands annektering av Krim har ført til et nytt skifte mellom disse perspektivene på sikkerhetspolitikk i Sverige, og hvorvidt dette har ført Sverige nærmere et NATO-medlemskap. Et NATO-medlemskap vil gi den ultimate troverdighet for utside-inn sikkerhet, med sikkerhetsgarantier fra de andre medlemslandene.

3.3 Sveriges forhold til NATO og Russland

3.3.1 Geografi

Figur 1: Kart over Østersjøen¹

Dette er et kart som illustrere Sveriges viktige posisjon i Østersjøen mellom NATO-land og Russland

Årsaken til at Sverige er bevisste på sin sikkerhetspolitiske situasjon, er på grunn av landets geostrategiske posisjon. Sammen med Finland ligger landet midt mellom NATO-allierte og Russland. I tillegg er spesielt den sentralt plasserte øyen Gotland strategisk viktig, da dette er et nøkkelområde for å best mulig kunne overvåke aktiviteten både i luften og på vannet i Østersjøen. Østersjøen er enormt viktig for Russlands transport av Olje og Gass til kunder i

¹ <https://warsawinstitute.org/sweden-faces-russian-threat-baltic/>

Europa, samt en viktig åre inn til den store havnebyen St. Petersburg, Russlands nest største by. Russland har enorme interesser i Østersjøen, og dette har ført til at de siste ti årene har sett økt tilstedeværelse av russisk militære (Anthony & Weintraub, 2018, s. 2). Kaliningrad på andre siden av sjøen, er en russisk enklave som i praksis fungerer som en enorm militærbase med nærmere 250.000 soldater.

Sverige tok ikke Russland økte aktivitet i nærområde tilstrekkelig på alvor før annekteringen av Krim, noe som kommer tydelig fram i regjeringsproposisjonen fra 2008 som skal gjennomgås senere. Dette resulterte i at Russland i 2013 kunne simulere et bombeangrep på Sverige i svensk luftrom, uten å møte noe form for svensk militær motstand (Holmström, 2013). Danske NATO fly i området var raskt på vingene, og fikk i oppgave å assistere svenskene med å eskortere de russiske flyene ut av luftrommet. Dette var et tegn på russisk aggresjon, som avslørte Sveriges totale mangel på kapasitet til å forsvare sitt eget landområde. Selv Gotland med sin viktige geografiske posisjon har vært nærmest helt uten militært nærvær frem til denne hendelsen (Anthony & Weintraub, 2018, s. 5).

3.3.2 Russland

Forholdet mellom Sverige og Russland er komplisert. Russland har både fått og tatt rollen som den store utilregnelige bjørnen i europeisk politikk. Dette er det selvfølgelig mange grunner til, spesielt historisk. Vi skal allikevel holde oss til 90-tallet og i kjølvannet av Sovjetunionens kollaps, for her sto Europa ved et veiskille og hadde mulighet til å inkludere det nye Russland som beslutningstaker på kontinentet. Dette skjedde ikke, tvert imot følte russerne seg latterlig- og mistenkeliggjort i samtaler med de andre europeiske landene (Forsberg, 2018, s. 162). Denne neglisjeringen har det blitt ytret misnøye om både av utenriksminister Lavrov, og Putin selv for eksempel ved sikkerhetskonferansen i München 2007, hvor han tok et kjent oppgjør med arkitekturen av sikkerhetsmiljøet i Europa.

Russland har satt pris på svenskens alliansefrihet, selv om de har lagt merke til samarbeidet med NATO, men bruker ikke mye tid eller ressurser på Sverige som naboland (Simons, Manoylo, & Trunov, 2019, s. 338). Dette ville endret seg ved et NATO-medlemskap. Da ville Sverige gått fra å være et i russisk perspektiv perifert land, til å bli en trussel i nærområdet. Endringen og forstyrrelsen av maktbalansen mellom Russland og NATO er en av hovedgrunnene til at Sverige har holdt seg utenfor NATO, rett og slett for å holde seg unna

søkelyset. Russerne forklarer sine militære øvelser ved at deres enklave på Kaliningrad ikke har andre områder enn Østersjøen å trene i (Simons, Manoylo, & Trunov, 2019, s. 338).

Det russiske målet i Østersjøen, med hensyn til Sverige er å opprettholde status quo (Kragh & Åsberg, 2017, s. 808). Dette gjøres ikke ved bruk av militær makt, men med såkalte 'active measures'. Eksempler på 'active measures' brukt mot Sverige er: Falske nyheter i form av anti-NATO propaganda, forfalskede eposter til svenske diplomater, og økt tilstedeværelse av Putin-vennlige russiske selskaper i Sverige (Kragh & Åsberg, 2017, s. 789). Dette tyder på at russernes uttalelser om få interesser i Sverige er i beste fall unøyaktig.

På den andre siden ser Sverige på Russland som en stor regional trussel. Generalmajor Michael Claesson sa på et møte i Washington: «I Cannot look away from the fact, ladies and gentleman, that there is only one country in the vicinity of my country that moves borders by the use of military force» (Anthony & Weintraub, 2018, s. 12). Svenske myndigheter følger tilsynelatende nøye med på utviklingen på den russiske siden, mens russerne later som de ikke bryr seg om Sverige.

3.3.3 NATO

Problemstillingen spør om Sverige kan bli medlem i NATO, i praksis er en offisiell underskrift det eneste som mangler. Sverige startet allerede samarbeidet med NATO under den kalde krigen, bak lukkede dører (Dahl, 2006, s. 901). Sverige bedrev et tosidig spill der de på den ene siden var alliansefri og 'nøytral', mens det på øverste politiske nivå var samtaler med NATO. Selv om Sverige var imot mye av USAs utenrikspolitikk etter andre verdenskrig, så identifiserte svenskene seg som et vestlig land verdimessig. Dette resulterte i et offisielt samarbeid med NATO som startet i 1994 med avtalen 'NATOs Partnerskap for fred' (Försvarsdepartementet, 2014/15, s. 37). NATO fikk mandat fra FN til å gå inn i flere krigsherjede land med fredsstyrker som på Balkan 90-tallet, og Afghanistan 2000-tallet. Sverige deltok dermed for første gang med militære styrker utenfor landegrensene, i regi av NATO. Dette førte til at Sveriges forsvar ble ombygget til å være spesielt kompatibelt med NATOs styrker, på bekostning av å forsvare egne territorier. Dette var Sveriges overgang fra et nasjonalt forsvar til et operasjonelt forsvar.

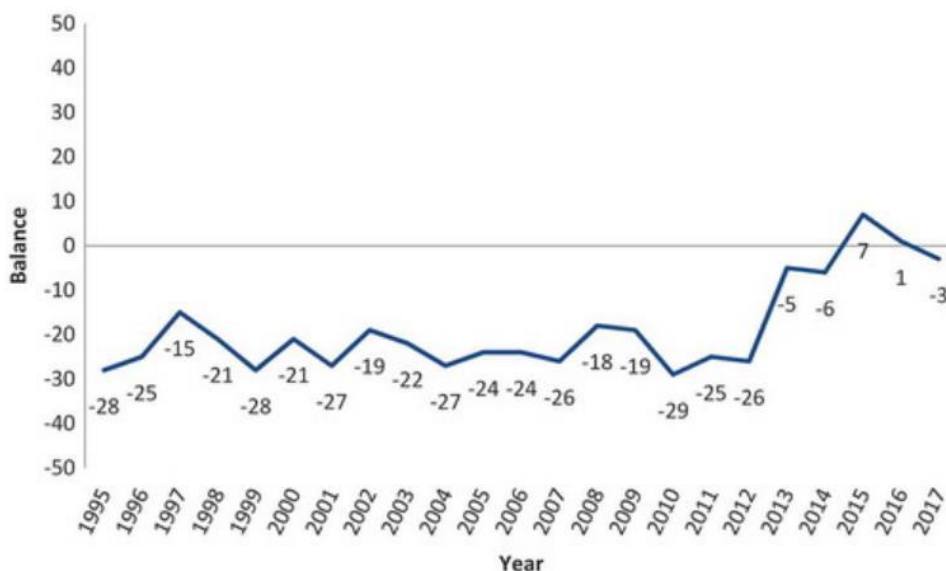
6 måneder etter Russlands annektering av Krim signerte Sverige under en ny avtale med NATO: Host Nation Support (Försvarsdepartementet, 2014/15, s. 37). Avtalen ga NATO-land lov til å ha militære styrker på svensk jord, og utføre militære øvelser på svensk mark (Anthony & Weintraub, 2018, s. 9).

Sverige er en NATO-partner, og ikke et NATO-medlem. Og for Sverige sin del er det primært én garanti de går glipp av under denne ordningen. Sikkerhetsgarantien til NATOs artikkel 5, som sier at medlemslandene er pliktige til å forsvare hverandre om noen blir angrepet (NATO, 2019). Artikkel 5 er et toegget sverd, der land på den ene siden får garantert sin egen sikkerhet, men på den andre siden potensielt må gå til krig langt unna sine egne grenser på vegne av alliansen. For NATO sin del hadde Sverige som medlemsland vært gunstig for deres tilstedeværelse i Østersjøen, og ikke minst for å kunne forsvare de baltiske medlemslandene som er omringet av Russland og Hviterussland. Estland, Litauen og Latvia er tidligere sovjetstater og har en betydelig andel russisk befolkning på linje med Krim. Baltikum er en tydelig akilleshæl for NATO, og Sverige ville vært en viktig del av dette områdets forsvar, spesielt med tanke på Gotlands nærhet til de baltiske landene over sjøen.

Sverige har vist gjennom sitt partnerskap og deltakelse i NATO operasjoner og øvelser at de er kapable til å bli et medlemsland. Dette vil medføre en dobling av Sveriges forsvarsbudsjett da NATO-medlemmer forplikter å bruke 2% av BNP på forsvaret årlig, mens Sverige bruker om lag 1% (se underkapittel 5.3).

3.3.4 Folkets mening

Figur 2: «Svensk holdning til NATO-medlemskap» (Ydén, Berntsson, & Petersson, 2019, s. 7)

Balansen illustrerer prosentvist overtall til enten positiv eller negativ holdning til NATO medlemskap hos den svenske befolkning. Negativ til NATO på minussiden, og positiv til NATO på plussiden. For eksempel var det i 2015 7 prosentpoeng flere som var positive enn negative til NATO.

Et viktig premiss for svensk medlemskap i NATO er at beslutningen har forankring i folket. Sverige går ikke inn i NATO med mindre det er folkets ønske. Viljen til å bli medlem i NATO har økt det siste tiåret hos svenskene (Figur 2). Man kan tydelig se en utvikling som sammenfaller med økt russisk aggresjon i Østersjøen. Meningsmålingen viser at det er to nesten like store grupper på ja og nei siden av diskusjonen, men partilederdebatten om NATO i 2015 viser at den politiske viljen foreløpig henger etter folket (SVT, 2015). Her er det partiene på høyresiden av det politiske spekteret som argumenterer for NATO-medlemskap, med unntak av Sverigedemokratene. Partiene på venstresiden er imot medlemskap, men har nettopp signert Host Nation-avtalen. Partiene imot medlemskap er klart i overtall i Riksdagen, mens meningsmålingene gir to om lag like store grupper. Men det er ikke bare her det finnes dissonans:

Figur 3: Svenske holdninger til NATO og alliansefrihet (Ydén, Berntsson, & Petersson, 2019, s. 8)

Table 1. Swedes' Opinion of NATO and Non-Alignment, 2015, (Percent).

	Yes to NATO	No to NATO
Yes to non-alignment	26	49
No to non-alignment	22	2

Source: The National SOM Survey 2015. **Comment:** Only those who have expressed an opinion on both issues are included in the table. N = 688.

I samme spørreundersøkelse som Figur 2 blir det også spurt om respondentene er positive eller negative til den svenske alliansefriheten. Hele 26% av respondentene mener Sverige skal melde seg inn i NATO, og samtidig ta vare på sin alliansefrihet. Dette paradokset kan forklares gjennom dissonansen mellom kommunisert og utført politikk i Sverige (Ydén, Berntsson, & Petersson, 2019, s. 8). Lenge har landet brukt ulike hatter, ettersom det passer. Offisielt hevder Sverige at de er alliansefrie, mens militæret har dyptgående relasjoner med NATO som har tilgang til svensk mark under øvelser. Denne relasjonen har vart siden den kalde krigen, dog til en viss grad skjult for det svenske folk. Sverige prøver å opprettholde imaget sitt som en moralsk drivkraft internasjonalt takket være sin alliansefrihet, samtidig som de kommer nærmere inn i NATOs varme. Dette er to ulike retninger for sikkerhetspolitikken som er lite kompatible (Ydén, Berntsson, & Petersson, 2019, s. 15). Hvilken veivalg Sverige burde velge skal diskuteres senere i oppgaven.

4. Metode og metodiske refleksjoner

For å se hvordan Russlands annektering av Krim har påvirket svensk sikkerhetspolitikk vil jeg se på det svenske forsvarsdepartementets proposisjoner til Riksdagen før og etter hendelsen. Dette gir en komparativ dokumentanalyse. En dokumentanalyse er en systematisk gjennomgang av et dokument med den hensikt å danne empirisk materiale (Bowen, 2009, s. 26). Empirien oppstår gjennom undersøkelse, tolkning av materialet og sammenligning av funnene i de to dokumentene. Årsakene til at proposisjonene ble brukt er fordi de representerer holdningen og meningen til Regjeringen som styrer svensk sikkerhetspolitikk, og kan dermed gi en svært offisiell skildring av konteksten som svensk sikkerhetspolitikk befinner seg i. Sikkerhetspolitikk vil i mindre grad variere under regjeringer enn andre type politikk, fordi man er avhengig av å kunne sørge for langsiktig sikkerhetsgarantier (SVT, 2015). Det er derfor legitimt å sammenligne proposisjoner som representerer ulike regjeringspartier, og som har blitt godkjent av ulike flertall i Riksdagen. Begge proposisjonene baserer seg på en anbefaling fra Forsvarsmakten som er politisk uavhengig.

Metodens ontologi (hvordan verden er satt sammen) er hovedsakelig konstruktivistisk. Dette betyr at verdensoppfatningen empirien hentes ut fra er subjektiv (Moses & Knutsen, 2019, s. 9). Proposisjonene baserer seg på den svenske regjeringens verdenssyn og tolkninger. Dette gir observasjoner og funn som kan diskuteres ved å innta en annen innfallsvinkel enn Sveriges interesser. Det er nemlig flere parallelle virkelighetsoppfatninger (Moses & Knutsen, 2019, s. 19). Problemstillingen skal diskuteres gjennom empiri, samt teori produsert av ledende svenske og internasjonale akademikere på temaet. Artikkelforfattere er funnet på anbefaling av Geir Flikke, professor med fagfelt Russland på UIO og tidligere assisterende direktør for Norsk Utenrikspolitisk Institutt. Siden både teori og empiri benyttes i observasjonen, vil epistemologien (hva er kunnskap?) være av både deduktiv (teori) og induktiv (empiri) karakter (Moses & Knutsen, 2019, s. 18). Dette sørger for muligheten til en helhetlig tolkning, men samtidig gjør det vanskelig å komme med bastante konklusjoner. Betragtningene som kommer i diskusjonsdelen, er nærmere antakelser enn sannhet.

Problemstillingen handler om endring i atferd og holdning. Én av dokumentanalysens fordeler er at den er gunstig for å spore endringer, på en effektiv og tilgjengelig måte (Bowen, 2009, s. 32). Proposisjonene er konstruert basert på en tradisjon som gjør at strukturen er helt lik, men ikke nødvendigvis innholdet. I tillegg så dreier det seg om offentlige papirer, som er pålagt å være lett tilgjengelig for alle å lese. Problemstillingen i sin helhet må diskuteres ikke bare på

bakgrunn av empiri, men også teori. Derfor fant jeg det optimalt å velge en metode som var tids- og kostnadseffektiv, lett tilgjengelig og samtidig ga gode empiriske poenger.

Det er viktig å analysere bakgrunnen for dokumentet som brukes, hvem den er laget av og for (Bowen, 2009, s. 34). Proposisjonene er laget av regjeringen til Riksdagen for å endre daværende utøvd politikk. Det vil si at regjeringen representert av forsvarsdepartementet utarbeider et forslag til endring som Riksdagen må stemme over for å vedta. I dette tilfellet ble begge proposisjonene vedtatt med få endringer. Både produsent og mottaker av dokumentet er avhengig av maksimalt grundig arbeid for å kunne ta en best mulig beslutning for Sveriges interesser. Dette styrker dokumentets troverdighet som kilde til empiri.

For å sørge for kvalitet i kvalitativt arbeid må man ha en gyldig og pålitelig struktur i oppgaven. Det skal være logisk sammenheng mellom empiri og analyse, og dette skal forekomme minst mulig subjektive betraktninger (Tjora, 2013, s. 229). Meningene som ytres er i liten grad basert på egne tanker, men i hovedsak på benyttet litteratur. En del av motivasjonen for oppgaven var å lære mer om et tema som i stor grad var ukjent.

En svakhet ved oppgaven er fraværet av skildringer fra den nasjonale diskursen om NATO-medlemskapet. Jeg skulle gjerne benyttet svenske aviser som en kilde til det svenske debattklimaet. Dessverre har jeg ikke hatt tilgang på Atekst (avisarkiv), da dette ikke lenger blir tilbudt fra NTNU. I tillegg er de fleste svenske aviser bak betalingsmur, og den eneste som responderte på henvendelse vedrørende gratis bruk var Svenska Dagbladet. Tilgangen på datamateriale var dermed begrenset, og ble valgt bort som hovedkilde til diskusjonen om NATO-medlemskap. Istedenfor ga jeg emnet mindre plass i oppgaven, og benyttet meg heller av klipp fra en partilederdebatt.

5. Empiri

5.1 Introduksjon

Det komparative studiet foregår over de tre kapitlene «politikens inriktning» (kap. 3), «Sikkerhetspolitikken» (kap. 4) og «Forsvarspolitikken» (kap. 5) i den svenske regjeringens proposisjoner til Riksdagen (Forsvarsdepartementet, 2008/09, s. 3) (Forsvarsdepartementet, 2014/15, s. 3). Kapitlene tar opp endringene i regjeringens politikk (kap. 3), basert på de sikkerhetspolitiske (kap. 4) og de forsvarspolitiske (kap.5) endringene i omverdenen. Fra nå av i oppgaven er det disse kapitlene det er snakk om når proposisjonen omtales. Grunnen til at ikke resten av proposisjonen benyttes er fordi den handler om militærtekniske spørsmål rundt

rekruttering, materiale og logistikk. Dette er et område jeg ikke har kompetanse over, og som heller ikke er relevant for problemstillingen. Empirien vi vil finne er den svenske regjeringens uttalte mål og analyse av sikkerhetssituasjonen, for å se etter spor av russisk påvirkning til en endring fra utside-inn perspektiv til innside-ut, eller eventuelle holdningsendringer ovenfor NATO. Proposisjonene egner seg godt til sammenligning da de kronologisk er bygget opp på samme måte, med de samme kapitlene. Endringene i politikken er dermed enkelt målbar når man ser på regjeringens nedskrevne mål for sikkerhet og forsvarspolitikken, innrammet av analyse og diskusjon, samt språket som blir brukt om de gjeldende temaene. Proposisjonene skal sammenlignes kronologisk.

5.2 Komparativ studie av regjerings proposisjoner

5.2.1 Kapittel 3: «Politikens inriktning»

Sikkerhets- og forsvarspolitisk utgangspunkt

Begge proposisjonene begynner med et bredt sammendrag av regjeringens holdning til svensk sikkerhets- og forsvarspolitikk (Forsvarsdepartementet, 2008/09, s. 9) (Forsvarsdepartementet, 2014/15, s. 7). Holdningen er nær identiske, og det blir lagt trykk på at den svenske sikkerheten bygges solidarisk sammen med andre land. Dette skjer gjennom FN, EU og samarbeid med de andre nordiske landene. Forskjellen på proposisjonene vises når 2014/15 versjonen drar frem samarbeidet med NATO som sentral for svensk sikkerhet. Proposisjonen sier at en videre satsing på å forsterke forholdet til USA, NATOs fanebærer vil være av svensk interesse. Dette er primært for å styrke svensk forsvarskapasitet. NATO nevnes ikke isolert i 2008/09, kun sammen med FN og EU.

Dette er ikke et funn på et skifte fra utside-inn perspektivet, men et tegn på en holdningsendring hos den svenske regjeringen. Av FN, EU og NATO så er det NATO som har kompetanse på militært forsvar, krigføring og skarpe operasjoner. En endring av fokus i retning NATO av de tre nevnte organisasjonene er et tegn på et sterkere ønske om å være kapabel til å forsvare sitt eget territoriet militært, selv om det fremdeles er gjennom et utside-inn perspektiv.

Forsvarets kapasitet og evne

Videre i kapittelet handler det om hva slags militær forsvarskapasitet som ønskes i Sverige. Hva skal være Sveriges forsvar sin spisskompetanse er spørsmålet som stilles. (Forsvarsdepartementet, 2008/09, ss. 8, 11) (Forsvarsdepartementet, 2014/15, ss. 8-9)? I proposisjonen fra 2008/09 vil regjeringen ha et særskilt fokus på det de kaller et innsatsforsvar. Et innsatsforsvar sin hovedoppgave er å kunne delta på operasjoner sammen med andre styrker

utenfor landegrensene. Regjeringen ser på deltagelse i internasjonalt samarbeid som hovedkilden til sikkerhet for Sverige, og det er dermed logisk å ha et forsvar som prioriterer evnen til å delta i internasjonale militæroperasjoner. Denne politikken får en endring i 2014/15: «Försvaret går från ett insatsförsvaret till ett försvar som tydligare inriktas mot den nationella försvarsdimensionen» (Försvarsdepartementet, 2014/15, s. 9). På bakgrunn av forverringen av Sveriges sikkerhetspolitiske stilling som tas opp i neste kapittel, ser regjeringen behovet for å endre ønsket kapasitet og evne for forsvaret.

Forskjellen på forsvarets ønskede kapasitet og evne er et tydelig tegn på et skifte fra et utside-inn, mot et innside-ut perspektiv for sikkerhetspolitikken. I proposisjonen får forsvaret tydelig beskjed om å endre fokuset fra internasjonale operasjoner, til å konsentrere seg om å forsvare Sveriges grenser mot et væpnet angrep. Dette dreier seg primært om økt tilstedeværelse i og langs Østersjøen.

5.2.2 Kapittel 4: «Säkerhetspolitiken»

Forverret sikkerhetsposisjon

Neste kapittel handler om trusselbildet i Sveriges omverden, og hvorvidt dette påvirker Sverige (Försvarsdepartementet, 2008/09, s. 15) (Försvarsdepartementet, 2014/15, ss. 20-23). I 2008/09 blir det brukt lite plass på analysen av trusler mot Sverige da samtiden vurderes til å være lite truende mot Sveriges interesser. Det er et større fokus på terrorisme, pandemi og klima som sikkerhetstrusler, enn på potensielle væpnede konflikter. Proposisjonen understreker heller viktigheten av internasjonalt samarbeid for å sikre fraværet av trusler mot ikke bare Sverige, men felleskapet, og peker på EU som det viktigste instrumentet for å sørge for sikkerhet. Dette synet endres og betviles i 2014/15. Innledningen preges av beskrivelsen av russisk opprustning av militæret, og av den russiske annekteringen av Krim. Det understrekes at Sverige ikke har bindende forsvarsavtaler med noen av sine allierte, men at de allikevel forventer hjelp ved angrep på grunn av Sveriges solidariske posisjon til omverdenen. FNs handlingslammete opptreden i Krim blir skildret som bekymringsverdig for Sverige, som i stor grad baserer sikkerheten sin på samhandling og solidaritet hos internasjonale organisasjoner. I tillegg nevnes det at Sveriges territoriale grenser har blitt invadert både i luften og sjøen, av russiske fly og ubåter.

Russisk aggresjon har dermed ført til at trusselbildet mot Sverige har forverret seg mellom proposisjonene, og medfølgende konsekvenser er at det sås tvil om hvorvidt svensk forsvar er godt nok organisert for å håndtere et væpnet angrep. Fraværet av gjensidige bi-/multilaterale

forsvarsavtaler, sammen med beviset på FNs sikkerhetsråd maktesløshet i Ukraina, gjør at svenskene ønsker et skifte i sikkerhetspolitikken fra utenfra og inn perspektivet, mot innefra og ut.

Russland og Østersjøen

Synet på Russland endret seg hos den svenske regjeringen etter annekteringen av Krim i 2014, da dette førte til økt militær aktivitet i nærområdet (Försvarsdepartementet, 2008/09, ss. 23-25, 28) (Försvarsdepartementet, 2014/15, ss. 28-31, 44-47). Dette betyr ikke at Sverige nødvendigvis undervurderte Russlands økende stormakts ambisjoner i forkant av annekteringen, for dette er beskrevet tilbake i 2008/09. Allikevel ble det ikke gjennomført noen endringer av forsvaret eller reaksjoner i sikkerhetspolitikken etter den russiske aggresjonen før Krim. Proposisjonen i 2008/09 kom i kjølvannet av krigen i Georgia, og Russland blir beskrevet som økende autoritær og med stigende selvtillit. I 2014/15 derimot blir Russland tatt langt mer alvorlig da militæret deres har annektert territorier nærmere svensk område, enn Kaukasus. Russlands styrker nære Sverige i nord blir nøye kartlagt i proposisjonen og beskrevet som et tegn på russisk satsing i Arktisregionen. Men viktigst av alt er den økte russiske tilstedeværelsen i Østersjøen. Regjeringen tolker økningen som et tegn på at Russland mener militære midler er et verktøy for å påvirke politikken i nærområde, selv i fredstid. Sverige har en enormt viktig strategisk posisjon ved Østersjøen, spesielt på grunn av nærheten til de baltiske landene på andre siden. I proposisjonen står det at forverringen av det sikkerhetspolitiske bildet, gjør at forsvaret må øke sin kapasitet til å forsvare svensk territorier, og spesielt de strategisk viktige områdene Stockholm og Gotland. Gotland er den viktigste posisjonen i det svenske forsvaret, og kan være både en fordel og ulempe. Øya har en unikt sentral posisjon i Østersjøen, og den svenske regjeringen anbefaler reetablering av den militære basen på øya. Ulempen er at den vil være et klart militært mål for fiender, og er krevende å forsvare fra fastlandet.

De to foregående underkapitlene fungerer som klar empiri på at annekteringen av Krim er en viktig faktor for endringen av svensk sikkerhetspolitikk. Dette kommer tydeligst frem ved at svenskene ser seg nøtt til å ruste opp den militære tilstedeværelsen på Gotland.

5.2.3 Kapittel 5: «Försvarspolitiken»

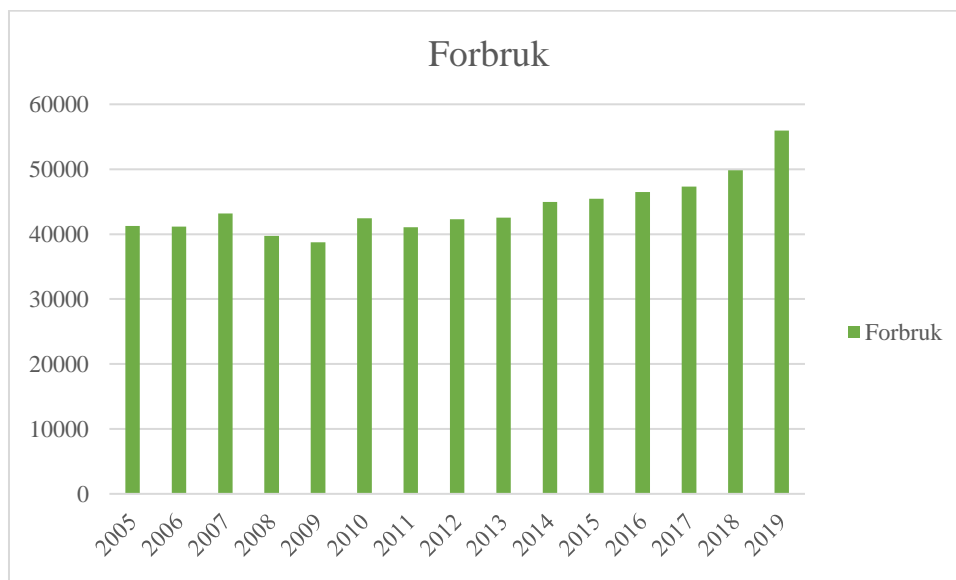
Målsetning for forsvaret

Den klareste forskjellen på proposisjonene er utvidelsen av den forsvarspolitiske målsetningen i 2014/15. Målsetningene er ellers identiske og handler om hva oppgaven til det svenske forsvaret går ut på (Försvarsdepartementet, 2008/09, s. 33), (Försvarsdepartementet, 2014/15,

s. 52). Begge inneholder målsetninger som handler om å bevare Sveriges suverenitet, samt forebygge og håndtere krig og konflikt. Men utvidelsen av målsetningene lyder som følger oversatt til norsk: «Forsvaret skal beskytte Sveriges handlingsfrihet ved politisk, militært eller annet press, og om det kreves forsvare Sverige mot slike hendelser og væpnet angrep.» (Forsvarsdepartementet, 2014/15, s. 52). Forsvaret får en ny konkret oppgave med å beskytte Sverige mot press utenfra inkludert et væpnet angrep. Fraværet av denne målsetningen i 2008 tyder på at Sveriges oppmerksomhet i sikkerhetspolitikken ikke var på eget forsvar, men andre interesser. Dette er nok et bevis på at russiske handlinger har ført til klare endringer i svensk sikkerhetspolitikk.

5.3 Forsvarsbudsjettet

Figur 4: «Svensk forsvarsbudsjett i SEK (svenske kroner) fra 2005-2019» (SIPRI, 2020)

Figuren viser en svensk økning i bruk av penger på militæret. Tallene er oppgitt i svensk valuta.

Endringen av det svenske forsvaret som er ønsket av den svenske regjeringen i 2014/15 medfører en stor kostnad. Det ble først anslått at økningen over en periode på fem år skulle være på 10,2 milliarder, men dette har senere blitt justert opp (Forsvarsdepartementet, 2014/15, s. 62). Økningen er planlagt å fortsette med ytterligere 50 milliarder mellom 2021 til 2025 (Forsvarsmakten, 2019, s. 10). Tallene er utarbeidet av den svenske Forsvarsmakten høsten 2019. Svenskene er på tross av økt forbruk ikke i nærheten av å være innenfor NATOs 2% mål, da de kun bruker 1% av total BNP på forsvaret (SIPRI, 2020). For å nå NATOs mål på militært forbruk må Sverige doble sin satsning.

Økningen av pengebruket på det svenske forsvaret etter 2014 tyder på at Russlands annektering av Krim har preget svensk forsvarspolitik.

6. Analyse

I denne delen av oppgaven vil jeg forsøke å samle trådene fra teori og empiridelen til en helhetlig diskusjon av problemstillingen. Empirien som er utarbeidet viser at Russlands annektering av Krim forstått som det tydeligste tegnet på russisk aggresjon har endret Sveriges sikkerhetspolitikk. Videre skal dette oppsummeres og diskuteres sammen med mulighetene dette gir for et svensk NATO-medlemskap.

6.1 Betydningen av annekteringen av Krim

Det er tydelig at svensk sikkerhetspolitikk utarbeides på bakgrunn av trusselbildet i nærområdet og omverdenen. Sverige ser på Russland som en stor trussel, og dette kommer fram spesielt etter annekteringen av Krim. Som den svenske generalmajor Michael Claesson sa på et møte i Washington: «I Cannot look away from the fact, ladies and gentleman, that there is only one country in the vicinity of my country that moves borders by the use of military force» (Anthony & Weintraub, 2018, s. 12). Proposisjonen etter annekteringen av Krim beskriver nøye aggressiv russisk atferd i Sveriges nærområdet. Dette inkluderer flyvninger i svensk luftrom, ubåter i svensk farvann og generell militær opprustning. Det er ingen tvil om at Russlands handlinger er årsaken til at Sverige vurderer trusselbilde til å være farligere i 2014 enn 2008. Sverige har i årtier før annekteringen av Krim rustet ned forsvaret, og senket kapasiteten til å forsvare seg selv. Hendelsen i 2012 nevnt i kapittel 4.3.1, hvor danske fly måtte eskortere russiske bombefly ut av svensk luftrom må ha gjort inntrykk på det svenske forsvarsdepartementet og det svenske folk. Endringen av sikkerhetspolitikken går mot å forsvare Sverige i større grad gjennom et innside-ut perspektiv, med økt fokus på selvstendig evne til å forsvare svenske territorier. Dette har vi funnet ut ved å se på for det første opprustningen av den militært strategisk viktige øya Gotland. Og for det andre en stor økning i forsvarsbudsjettet til innkjøp og produksjon av nye våpen og militære fremkomstmidler. I tillegg er det en helt ny tone i debatten rundt svensk sikkerhetspolitikk. Svenskene har innsett at deres idealistiske syn på sikkerhetspolitikk var for naiv i mange år. Dette manifesterte seg klart da de ikke var i stand til å forsvare eget luftrom mot et simulert angrep. Skiftet i svensk sikkerhetspolitikk er klart. Russlands annektering av Krim førte Sverige nærmere et innside-ut forsvar, enn utside inn. En ny setning ble skrevet inn i forsvarets målsetninger om kapasitet til å forsvare eget land mot væpnet angrep.

Så kan man spørre seg hvor reelt et russisk angrep mot Sverige faktisk er. Er det en trussel fra øst? Russerne selv mener dette er et banalt påfunn uten rot i virkeligheten, og sier samtidig at russiske øvelser i Østersjøen er nødvendig da de ikke har andre steder å øve fra sin base i Kaliningrad. Russerne mener også at Sverige er langt mer opptatt av Russland enn vice versa. Hvor troverdig disse utsagnene er kan diskuteres. Vi vet i hvert fall at Russland benytter seg av flere skjulte strategier for å hevde sine interesser i Sverige, som falsk propaganda mot NATO og EU, samt spionasje. Russland ønsker ikke at Sverige skal bli NATO-medlem, og truer samtidig med en negativ holdningsendring mot svenskene om medlemskapet skulle bli en realitet. Men Sverige kan ikke basere sin sikkerhetspolitikk på andres ønsker. For å sørge for at egne sikkerhetspolitiske mål blir oppnådd vil de være avhengig av garantier fra allierte. Det har de ikke i dag.

Svenskene har brent seg på å være naive i sikkerhetspolitikken allerede, og er neppe fristet til å gjenta seg selv. Spørsmålet er om løsningen for svensk sikkerhetspolitikk blir å gå vekk fra over 200 år med alliansefrihet, og å melde seg inn i NATO. Balansen mellom disse to blokkene er vanskelig å opprettholde og vil være krevende å ta stilling til for svenske politikere fremover. Selv om svensk sikkerhetspolitikk har tatt et steg mot et innside-ut forsvar, så vil det ikke være vanskelig å gjøre om dette ved et eventuelt NATO-medlemskap. Sveriges base på Gotland og økte forbruk på militæret er steg NATO selv ville vært fornøyd med, og sikkert foreslått om Sverige var NATO-medlem.

6.2 Sverige og NATO-medlemskap

Den svenske regjeringens proposisjoner er bygget på et fundament som beskriver at Sveriges sikkerhet ivaretas sammen med andre land og organisasjoner. Men hvor troverdig er denne sikkerheten. EU nevnes som en viktig kilde for svensk sikkerhet, men EU har (foreløpig) ingen militærmakt. EU har innflytelse, spesielt økonomisk til å kunne legge press på land, men ingen kapasitet til å forsvare landegrensene. Videre nevnes det tette samarbeidet mellom de nordiske land som en viktig del av Sveriges sikkerhet. Men hvor stor militærkapasitet har egentlig Skandinavia og Finland. Ikke i nærheten av russisk styrke kan man enkelt slå fast. Sveriges eneste troverdige sikkerhetskilde om en russisk trussel skal tas på alvor er NATO. Eneste mulighet for et fullverdig utside-inn forsvar er garantien som er skrevet i NATOs artikkel 5. Sveriges regjering mener de kan stå med én fot innenfor NATO, og føle seg trygg. Meningsmålingene hos folket er ikke helt enig. Partiene i Riksdagen skal representere folkets vilje, noe de foreløpig ikke gjør i NATO-spørsmålet. Det kan være et spørsmål om tid før dette har endret seg. For å oppnå denne endringen er det nødvendig å si fra seg den svenske

idealismen som har vært særpreget ved svensk utenriks- og sikkerhetspolitikk de siste 200 år. Jeg vil argumentere for at den har vært på vei bort en stund allerede. Helt tilbake til den kalde krigen har Sverige i det stille alliert seg med NATO. Sverige har deltatt i militære operasjoner langt utenfor sine landegrenser i Afghanistan. Sverige har slitt med troverdigheten som alliansefri, til og med hos sitt eget folk som tror det er mulig å være medlem av NATO og samtidig fortsette å holde seg utenfor konflikter (Figur 3).

Svenskene må spørre seg selv om den svenske idealismen har en funksjon i omverden. Er det en stor nok verdi i at Sverige står utenfor det militære felleskapet. I dag befinner Sverige seg i et mellomsjikt, med en forsvarspolitisk opprustning som minner om den kalde krigen, samtidig som de hevder at sikkerheten ivaretas solidarisk med omverdenen. Det hevdes at det finnes både innside-ut og utside-inn sikkerhet i Sverige, men i praksis er begge perspektivene relativt svakt basert. Selv om svenskene dobler forbruket på forsvar, vil det fremdeles ikke være i stand til alene å stå imot et russisk angrep og kan dermed neppe satse på et fullverdig innside-ut forsvar. Og selv om de hevder et tett samarbeid med omverdenen, så finnes det ingen offisielle avtaler om militært støtte til Sverige. Solidaritetserklæringen går dessuten to veier. Baltikum som EU-medlem er en alliert for Sverige, og vil være avhengig av Sveriges geografi ved en ny russisk annektering. Sveriges solidaritet har derfor liten troverdighet når de ikke vil undertegne NATO-medlemskapet som de baltiske landene gjorde i 1995. Selv om Sverige ikke er under direkte trussel av Russland, så befinner de seg i et område med høy spenning hvor det kan forekomme uønsket militær aktivitet på svensk jord. Dette er et underkommunisert tema som ikke blir nevnt i regjeringens proposisjoner. Sverige kan bli nøtt til å si fra seg stempelet som alliansefritt ufrivillig. Da vil jeg påstå at det er bedre for suvereniteten å ta beslutningen selv om å bli et fullverdig NATO-medlem, enn å bli tvunget med i konflikter uten selv å ha noen garantier.

7. Avslutning

I innledningen spør jeg hvordan Sverige som har hatt fred i 200 år skal reagere ved en militærkonflikt i nærområdet. I oppgaven har jeg funnet ut at Sverige vil bli nøtt til å involvere seg, og stå opp for andre småstater, da deres egen sikkerhet er basert på solidaritet. En økning i russisk kapasitet og aggresjon i nærområdet har tvunget svenskene til å endre sin sikkerhetspolitikk. Politikken har endret det svenske forsvaret fra å være basert på utside-inn til innside-ut kapasitet. Men dette er ikke tilstrekkelige endringer for å sørge for at de sikkerhetspolitiske målene om å kunne forsvare Sverige i en væpnet konflikt oppfylles.

Russlands militære kapasitet er for stor, og Sveriges forsvar er basert på to ustødige instrumenter. Det ene er det nasjonale forsvaret som vil ta tiår å bygge opp igjen etter nedrustning, det andre er solidariske holdninger til sikkerhetspolitikk i omverdenen som ikke fører med seg noen garantier. Sveriges evne til å ta hånd om egen skjebne er ikke troverdig, og de vil være tjent med å gå fra å være NATO-partner til å bli NATO-medlem. Dette mener også halvparten av den svenske befolkning, og sannsynligvis snart halvparten av Riksdagen. Den andre halvparten lever fortsatt i troen på at den svenske idealismen utenfor landegrensene er troverdig, noe den i praksis ikke har vært på minst 30 år. Sverige er nærmere et NATO-medlem enn noen gang før. Dette vises tydelig gjennom holdningsendringen til NATO blant folket, og også gjennom utøvd politikk med underskrivelsen av Host Nation-avtalen. Dette kan tyde på at perioden Sverige har hatt som «den moralske supermakt» er over.

8. Referanser

- Anthony, I., & Weintraub, C. (2018). *Closing Sweden's Military Security Deficit: the National Debate on NATO Membership*. Rome: NATO Defense College. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/resrep17616>
- Arvidsson, C. (2014, 04 03). *Svenska Dagbladet*. Hentet 04 23, 2020 fra <https://www.svd.se/rysk-maktpolitik-maste-bemotas>
- Bertelman, T. (2014). *Försvarspolitisk samarbete - effektivitet, solidaritet, suveränitet*. Stockholm: Försvarsdepartementet. Hentet fra <https://www.regeringen.se/rapporter/2014/10/fo-2013b/>
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), ss. 27-40. Hentet fra https://www.researchgate.net/profile/Glenn_Bowen/publication/240807798_Document_Analysis_as_a_Qualitative_Research_Method/links/59d807d0a6fdcc2aad065377/Dokument-Analysis-as-a-Qualitative-Research-Method.pdf
- Dahl, A.-S. (2006). Sweden - Once a moral Superpower, always a moral superpower? *International Journal*, 61(4), ss. 895-908. Hentet fra <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/002070200606100408>

- Flikke, G. (2015). *A Timeline for the Conflict and War in Ukraine*. Oslo: Den Norske Atlanterhavskomite.
- Forsberg, T. (2018). Russia and the European security order revisited: From the congress of Vienna to the post-cold war. *European Politics and Society*, 20(2), ss. 154-171. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23745118.2018.1545182>
- Försvarsdepartementet. (2008/09). Ett användbart försvar. (*Prop. 140*). Hentet fra <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2009/03/200809140/>
- Försvarsdepartementet. (2014/15). Försvarspolitisk inriktning - Sveriges försvar 2016-2020. (*Prop. 109*). Hentet fra https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/forsvarspolitisk-inriktning---sveriges-forsvar_H203109
- Försvarsmakten. (2019). Försvarsmaktens underlag för försvarspolitisk proposition 2021-2025. Hentet fra <https://www.forsvarsmakten.se/contentassets/2df78e607c87458fb3bd19b9dcb75bec/fm2019-20164.6-bilaga-1-fm-underlag-forsvarspol-prop.pdf>
- Holmberg, A. (2015, September 10). A demilitarization process under challenge? The example of Sweden. *Defence Studies*, 15(3), ss. 235-253. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14702436.2015.1084174>
- Holmström, M. (2013, 04 22). Ryskt flyg övade anfall mot Sverige. *Svenska Dagbladet*. Hentet fra <https://www.svd.se/ryskt-flyg-ovade-anfall-mot-sverige>
- Jackson, R., & Sørensen, G. (2007). Realism. I *Introduction to International Relations: Theories and Approaches* (3. utg., ss. 60-96). Oxford: Oxford University Press.
- Kragh, M., & Åsberg, S. (2017, Januar 05). Russia's strategy for influence through public diplomacy and active measures: the Swedish case. *Journal of Strategic Studies*, 40(6), ss. 773-816. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01402390.2016.1273830?journalCode=fjss20>
- Moses, J. W., & Knutsen, T. L. (2019). *Ways of Knowing: Competing Methodologies in Social and Political Research* (3. utg.). London: Red Globe Press.
- NATO. (2019, November). *North Atlantic Treaty Organization*. Hentet fra https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_110496.htm

- Simons, G., Manoylo, A., & Trunov, P. (2019, Oktober 31). Sweden and the NATO debate: views from Sweden and Russia. *Global Affairs*, 5(5), ss. 335-345. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23340460.2019.1681014>
- SIPRI. (2020). *Stockholm International Peace Research Institute*. Hentet fra <https://www.sipri.org/databases/milex>
- SVT. (2015). *Youtube*. Hentet fra Partiledersdebatten om NATO: <https://www.youtube.com/watch?v=ItYVLN456uk>
- The Baltic Initiative and Network. (u.d.). *coldwarsites.net*. Hentet Mai 8, 2020 fra <http://coldwarsites.net/country/sweden/>
- Tjora, A. (2013). *Kvalitative Forskningsmetoder i praksis* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Forlag.
- Ydén, K., Berntsson, J., & Petersson, M. (2019, Januar 24). Sweden and the issue of NATO membership: exploring a public opinion paradox. *Defence Studies*, 19(1), ss. 1-18. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14702436.2019.1568192>

